

**TÉMA: DÁRCOVSTVÍ
A MECENÁŠTVÍ V ČESKU**

25 nejefektivnějších světových
filantropů
roku 2010
podle
Barron's

25

CSR fórum

3/2011 ČASOPIS O SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI FIREM / VYDÁVÁ PUBLICON

Karel Janeček: Jsem mecenáš. Na charitu nepřispívám

**Rozhovor
se zakladatelem
RSJ algorithmic
trading**

Karel Janeček: Jsem mecenáš. Na charitu nepřispívám

První větší peníze si Karel Janeček (37) vydělal ještě jako student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Na internetu tehdy prodával vlastní software. Dnes řídí jednu z neúspěšnějších českých finančních firem, RSJ algorithmic trading, jejíž roční výnos z obchodování na derivátových burzách se pohybuje kolem miliardy korun, a patří k nejvýznamnějším tuzemským mecenášům. Prostřednictvím nadačního fondu, který nese jeho jméno, podporuje vědu a výzkum a právě založil další, jehož cílem je boj proti korupci.

V kterém okamžiku své podnikatelské kariéry jste si řekl: Pro sebe už jsem vydělal dost, teď udělám něco pro společnost?

Takhle ostrý zlom to v mém případě nebyl. Všechno šlo postupně, řekl bych přirozenější cestou. Máme velmi dobré vztahy s Matematicko-fyzikální fakultou UK, do dnes tam přednáším a jejími absolventy jsou i někteří naši zaměstnanci. Takže už před nějakými šesti lety jsme začali dávat ceny za nejlepší diplomové práce, pak přišel první grant pro mladého vědce... S tím, jak se naší firmě čím dál víc dařilo, rostla i naše podpora.

A vyústila v založení nadačního fondu pro podporu vědy a výzkumu. Proč už to dál nedělá pouze vaše firma?

Tam jsem pouze jedním z deseti společníků. I když držím největší podíl, 42 procent, nepřipadá mi správné nutit ostatní, aby podporovali zrovna můj výběr, protože mohou mít jiné preference. Takže abych to dělal pouze za vlastní peníze, založil jsem loni nadační fond.

Fond podporuje mladé vědce z oborů matematiky, ekonomie a medicíny. První dvě oblasti jsou s ohledem na vaši profesi vcelku logickou volbou, ale čím vás oslovila medicína?

Hlavním důvodem, proč se věnujeme těmto třem oborům, je fakt, že jsem našel kolegy a přátele, kteří jsou zároveň kapacitami v daných oborech a jsou ochotni věnovat svůj čas vyhodnocování projektů, které provázejí žádosti o grant. Za matematiku je to profesor Nešetřil, profesor Hanousek za ekonomii a profesor Veselka z Motola za medicínu. Všichni jsou to zajímaví lidé a vynikající odborníci, s nimiž mě spojuje přesvědčení a chuť věnovat se podpoře mladé vědy systematicky.

Takže, čistě teoreticky, pokud byste v nějakém dalším oboru našel názorově spřízněného odborníka, který by byl také ochot-

ten podílet se na výběru projektů, své působení byste rozšířil?

Nejen teoreticky. Vzhledem k tomu, že si to mohu dovolit, mám to už v plánu na příští rok. Určitě bych chtěl přibrat biologii, fyziku a podobně.

Víte už, kolik peněz a na co letos mladým vědcům rozdělíte?

Tři miliony, jeden v každém oboru. Nemáme ještě definitivně jasno, které projekty přesně podpoříme, zatím shromažďujeme žádosti. Ale přiznám se, že v samotném výběru příliš aktivní nebudu – mohl bych sice něco říci k matematice a ekonomii, ale spíš to nechám na úsudku kolegů.

Budete se zajímat o to, jak si mladí vědci s vaší podporou vedou?

Jistěže budeme. Je to dlouhodobá investice jako každá jiná, jediný rozdíl je v tom, že zisk z ní nebude soukromý, ale bude ho mít celá společnost.

A nepodpoříte tak – alespoň v oboru matematiky a ekonomie – taky profesní růst svých potenciálních budoucích zaměstnanců?

Ne, tenhle motiv tam určitě nehraje žádnou roli. Naše firma má asi pětáctýřicet zaměstnanců a ten počet je víceméně konečný, už další lidi nepotřebujeme. A navíc, půjde o vědecké granty, které budou konkrétně například v matematice věnovány na oblast základního výzkumu. Čili budeme mladé vědce naopak motivovat k tomu, aby zůstali v akademickém prostředí. Velký problém českých univerzit je totiž právě v tom, že z nich příliš mnoho vědců odchází do praxe.

Založením fondu jako byste zároveň říkal, že podpora vědy ze strany státu je nedostatečná. Byl to hlavní důvod?

Obecně to určitě platí, ale jsou tu i další faktory. Například granty z veřejných rozpočtů. Je s tím spojená obrovská administ-

Foto: Filip Singer

rativa a často není úplně jasné, kdo a na co přesně je dostává, jejich využití má podle mě velmi nízkou efektivitu. Moje podpora je možná jen kapkou v moři a i když ji určitě budu ještě rozšiřovat, nikdy nebude konkurovat velkým evropským grantům. Nicméně jsou to účelně vynaložené peníze a efektivita jejich využití bude mnohem vyšší než u těch veřejných, tím jsem si jist. A navíc – myslím si, že je důležité motivovat i ostatní, aby uvažovali a jednali podobným způsobem, říkat nejen slovy, ale i činy, že tohle je opravdu důležité. A doufám, že do budoucna soukromá podpora poroste čím dál víc, jako je tomu třeba ve Spojených státech.

Jak z tohoto hlediska vnímáte české podnikatelské prostředí? Zlepšilo se za tu dobu, co se věnujete byznysu, nebo je třeba dál ho kultivovat?

Určitě je potřeba dál ho kultivovat, to je podle mě nekonečný proces. Samozřejmě se dá mluvit i o zlepšení, přibýlo lidí, kteří dělají férový byznys, díky svému umu něčeho dosáhli a věnují se taky věcem, z nichž budou mít prospěch všichni. Ale co pořád zůstává naším obrovským problémem, je korupce. Ta celou společnost strašně devastuje.

Čímž se dostáváme k další oblasti vašeho působení, kterou jsme zatím jen letmo zmínili – právě jste založil nadační fond pro boj proti korupci. Nebylo to úplně jednoduché. Tady jste asi nečekaně narazili na obstrukci ze strany soudních úředníků...

Bylo to až neuvěřitelné. Před víc než půl druhým měsícem jsme požádali o registraci fondu proti korupci. Tu nám soudní úřednice zamítla s odůvodněním, že fond proti korupci není ve veřejném zájmu. Ale co jiného už by mělo být? To je přece úplně postavené na hlavu! Rozhodli jsme se tedy jednak podat odvolání, jednak novou žádost pro fond s mírně změněným názvem, protože odvolání by se mohlo vyřízovat až rok. Na stůl to dostala tatáž úřednice, což je už samo o sobě dost podivné, protože dostat to měl někdo jiný – mimochodem, městský soud tím porušil svá vlastní pravidla. Tentokrát se to už neodvážila zamítnout ze stejného důvodu, ale začala jiná obstrukce – ohledně titulů. Chtěla po mně, abych doložil svůj titul Ph.D., přestože přednáším na matematicko-fyzikální fakultě a dělám školitele dvěma posluchačům doktorandského studia. (Totéž mimochodem chtěla i po Tomáši Sedláčkovi, který je také ve správní radě fondu, mimo to v dalších asi

dvaceti správních radách a nikdo to po něm nikdy ne žádal).

Proč je zrovna u nadačního fondu proti korupci tak důležitý titul?

Právě že vůbec není důležitý, my jsme je klidně mohli úplně vynechat a nic by se nestalo, ale to nikoho z nás nenapadlo. O to je to celé absurdnější. Nicméně důsledek byl ten, že místo abychom žádali znovu a zdržovali se, podařilo se mi během osmi pracovních dnů vyřídit nostrifikaci mého titulu z Carnegie Mellon University v Pittsburghu, což je určitě světový rekord. A za to musím poděkovat nejen univerzitě, ale i svému tamnímu školiteli Stevenu Shreveovi, protože díky jejich podpoře jsem už za týden dostal apostilu (dokument o formálním potvrzení vzdělání, pozn. red.). A samozřejmě i děkanátu Matematicko-fyzikální fakulty UK a svým zdejším profesorům a taky rektorátu univerzity. Ti všichni mi ten proces, který obvykle trvá měsíce, někdy i víc než rok(!) pomohli zvládnout za několik dnů. I úřednice na rektorátu přetáhla pracovní dobu až do večera, aby mi pomohla. Tohle všechno byla úžasná společenská podpora a jsem za ni moc vděčný.

V čem může fond pomoci v boji proti korupci?

Může pomoci hned v několika ohledech. Jednak podporou těch odvážných lidí, kteří jsou proti korupci ochotni něco udělat, to znamená, když na ni narazí, oznámí ji nebo o ní například přinesou důkazy. To je třeba případ Michálek z nedávné doby – my nevíme, jestli tohle není jen špička ledovce, protože nevíme, kolik lidí už se něčeho podobného odvážilo, ale byli prostě ušlápnuti, a teď mají obrovský problém, protože třeba ztratili práci a nikdo o nich neví. Udělat něco proti korupční mafii vyžaduje obrovskou odvalu. Tím spíš, že v české společnosti pořád přetrvává mindrák z totality, který se projevuje tím, že řada lidí považuje za udavačství, když někdo korupci oznámí. To je přece úplně zvrácené. Korupce je nejhorší forma krádeže, co existuje, naprosto devastuje ekonomiku a tím i celou společnost. Korupce je tu odhadem v řádu poloviny ročního deficitu, a když se takové prostředky ukradnou, samozřejmě chybí jinde. Musejí se zvyšovat daně, lidem se žije hůř. Jenže většina to bere tak, že to tu prostě existuje, že se s tím nedá nic dělat a že se jich to stejně týká. Což je smutné. Protože ono se jich to týká, týká se to všech a všichni na to doplácí. Ten, kdo se proti tomu odváží něco udělat a třeba riskuje svou kariéru, je hrdina. Takže jed-

ním z cílů fondu bude tyhle lidi podporovat, aby se jich odvažovalo něco udělat čím dál víc. Fond bude mít velkou mediální i finanční sílu, takže bude moci poskytovat finanční i morální a mediální podporu. Lidé se už nebudou muset bát, že když s něčím přijdou, korupčníci je zašlápnu a nikdo o nich nebude vědět, protože fond se za ně postaví. Samozřejmě tu mluvíme o korupci s významným ekonomickým dopadem, nebudeme moci řešit to, když si starosta za obecní peníze nechá natřít dveře.

Máte už představu, kolik chcete na boj s korupcí věnovat? A kdo jsou vlastně vaši partneři a spoluzakladatelé?

Začnu od konce – získal jsem opravdu výborné partnery: podnikatele Stanislava Bernarda a herce Jana Krause – my tři jsme zakladatelé. Ve správní radě je i Karel Randák, pro nás důležitý expert, abychom nepodlehli třeba nějakým nepodloženým provokacím, a taky ekonom Tomáš Sedláček. Ředitelkou fondu, která má v posledních týdnech věnovala obrovské kvantum práce, je Monika Vondráková. A pokud jde o finance – proti fondu na podporu vědy a výzkumu je tu jeden rozdíl. Zatímco tam budu vkládat peníze hlavně já, u fondu proti korupci cítím obrovskou podporu od dalších lidí, milionářů i těch s normálními příjmy, kteří všichni chtějí nějak přispět. Takže fond bude mít velmi pravděpodobně velkou finanční sílu. Říkal jsem, že u nás korupce představuje asi sedmdesát miliard ročně, což je strašně číslo. Aby se tohle začalo drolit, na to nepotřebujete deset procent z těch sedmdesáti miliard, nepotřebujete ani to jedno procento – ale takže je jasné, že to nemůžete udělat se sto tisíci.

Že by korupci nakonec porazil fond, když to nedokázaly zákony?

Zákony nemají šanci, kapři si přece sami nevyпустí rybník. Vezměte si třeba jen takovou absurditu, jako je akcie na doručitele v listinné podobě bez registrace. Jsme jednou ze tří zemí světa, kde je ještě něco podobného možné. Těmi dalšími dvěma jsou Nauru s asi devíti tisíci obyvateli a Marshallovy ostrovy s asi šedesáti tisíci. Patříme mezi tři země, kde pořád existují tyhle nástroje, jimiž se uplácí. Je to mnohem pohodlnější – když chcete uplatit deset milionů, jsou to těžké kufry plné hotovosti, v akciích je to mnohem jednodušší. Mimochodem, i tohle je jedním z cílů fondu – tlačit na politiku, aby změnili legislativu a něco s takovými neobhajtelnými věcmi udělali. Bude-li ten tlak dost velký,

Mgr. Karel Janeček, MBA, PhD. (*1973 v Plzni)
 Matematik, podnikatel a mecenáš. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu UK, je absolventem též Bradley University, Peoria (USA), titul PhD. získal na Carnegie Mellon University v Pittsburghu (USA). V letech 2004-2005 byl vědeckým pracovníkem Rakouské akademie věd. Přednáší na MFF UK. Založil a řídí společnost RSJ algorithmic trading, která je jednou z neúspěšnějších českých finančních firem a působí na světových derivátových trzích v Londýně, Frankfurtu a Chicagu. Zakladatel Nadačního fondu Karla Janečka pro podporu vědy a výzkumu a Nadačního fondu pro boj proti korupci.

zákony se změni. Ale sami od sebe s tím neudělají nic.

Podporujete vědu, bojujete s korupcí – obojí má nesporně přínos pro celou společnost. Jaký máte vztah k charitě? Na tu prý nic nechcete dávat...

A už se mi to zase vrací, z další strany! (smích) Opravdu jsem to někde řekl a opravdu na ni nepřispívám. Ale myslím jsem to takhle: Snažím se podporovat společnost jako celek, její prosperitu. A zdá se mi, že Evropa je v určitém ohledu až příliš socialistická. V tom smyslu, že nemotivuje lidi k vlastní zodpovědnosti, a já jsem naopak přesvědčen, že je to potřeba. Věda, výzkum, znalosti, to je to, co posouvá společnost. Jestli za padesát let budeme dál – a já doufám, že ano, i když se zároveň trochu bojím, že ne – tak to bude díky lidem, kteří to táhnou. A tyhle lidi chci podporovat a podporuji. Samozřejmě že je nutno postarat se i o ty, kteří to z nějakých objektivních důvodů nemohou udělat sami. Ale těch natažených rukou je příliš mnoho, příliš mnoho je těch, kteří se na sociální pomoci přizívají, ačkoli ji ve skutečnosti nepotřebují. Pokud by podmínky byly přísnější, věnoval bych charitě určitě větší pozornost. Ale tak to zatím není. Jen si vezměte, že nejruznější sociální příspěvky dostává podle statistik 50 procent občanů České republiky. To prostě není možné, ty mají být jen pro lidi, kteří si jinak pomoci nedovedou. A těch určitě není polovina.

A jak se díváte na mecenášství v kultuře – tam nějaký smysl podpory vidíte, nebo by si měla poradit sama?

Tam to určitě má velký smysl, kultura je pro společnost velmi důležitá. A vidím tam i velký prostor pro soukromé subjekty. Protože i tady platí to, co jsem už říkal o vědě a výzkumu – soukromá podpora bude vždycky efektivnější než ta z veřejných rozpočtů. Mecenáši si prostě využití peněz líp pohlídají, také si mohou vybrat, k čemu mají vztah...

A když tam ten velký prostor pro soukromé subjekty vidíte, neuvažujete o tom, že byste i tam někdy v budoucnu obrátil svou pozornost?

Ale já už jsem ji tam obrátil, jen jsem to ještě nikomu neřekl. Zrovna nedávno jsme se s manželkou stali mecenáši mezinárodního hudebního festivalu Struny podzimů.

A kolik jste jim dali?
 Milion.

□ Viktor Tichý